

JAK ZROBIĆ WITRAŻ

Przez kolorowe szkiełko

Witraże mogą zdobić nie tylko kościoły, zabytkowe budynki czy wytworne restauracje. Znajdzie się dla nich miejsce nawet w niewielkim mieszkaniu.

Fot. Piotr Mastalerz

▲ Już po pierwszej próbie uda nam się na pewno wykonać taki drobiazg

Zrobione z kolorowego szkła przedmioty przyciągają wzrok i są ciekawym akcentem we wnętrzu. Można je dobrać zarówno do pomieszczeń urządzonych tradycyjnie, jak i nowoczesnych. Najczęściej zdobi się nimi drzwi, okna i meble. Popularne są lampy witrażowe, można też zdobić nimi biżuterię. A jeśli zrobi się taki przedmiot samodzielnie, satysfakcja będzie ogromna.

Najpopularniejszym sposobem wykonywania witraży jest technika Tiffany'ego – z użyciem kolorowych szkieł przezroczystych i opalizowanych, łączonych folią miedzianą i cyną. Przy użyciu niedrogich narzędzi i szkła, dostępnych w hurtowniach większych miast, można wyczarować niepowtarzalne wzory. Z czasem robienie witraży może się stać pasjonującym hobby lub nawet nowym, ciekawym zawodem.

Fot. Grzegorz Gierłowski

► Po nabraniu wprawy będziemy mogli samodzielnie zrobić trudniejsze rzeczy, np. taką lampę

Tekst i zdjęcia z prac Grzegorz Gierłowski (więcej informacji: Galeria Witrażu, Łódź, ul Baczyńskiego 98, tel. 42 656 05 59, oferująca wyroby witrażowe, kursy i film DVD „Jak robić witraże i lampy dla domu” – do obejrzenia na stronie www.artinterior.com.pl)

Witrażowe drzwiczki

Czas pracy:

10-12 godzin, po nabraniu wprawy 7-8 godzin

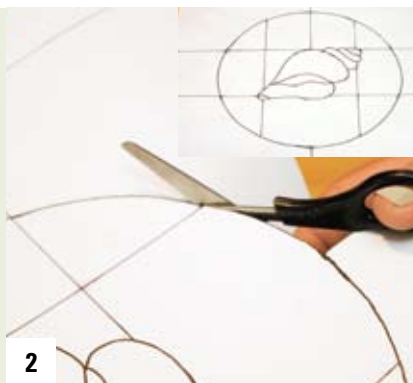
Jeśli nie mamy własnych pomysłów, wiele wzorów można znaleźć w Internecie (np. wpisując w wyszukiwarce free stained glass pattern). Po wydrukowaniu należy je powiększyć i dostosować rozmiarami do swych potrzeb. Następnie ustalamy, jakie szkło zastosujemy na tło, a jakie na elementy wzoru. Do płaskich witraży w drzwiach, oknach i meblach sprawdzają się kombinacje szkieł ornamentowych lub katedralnych (stosujemy je, gdy chcemy przepuścić jak najwięcej światła) z opalizowanymi (mało przezroczyste lub wcale), ale zastosowanie wielu kolorów z jednego rodzaju też może dać ciekawy efekt. Projektowanie własnych wzorów to bardzo satysfakcjonująca część pracy witrażysty.

1 Przygotowanie wzoru

1

▲ Szkła, których użyjemy (od lewej góry): zielone szkło opalizowane Spectrum na tło, jasnokremowe opalizowane szkło Spectrum na środkowy okrąg, półprzezroczyste szkło ornamentowe na tło, średni brąz opalizowany Spectrum na muszlę

2

▲ Wybrany wzór, już we właściwych rozmiarach, przerysowujemy na brystol przy użyciu podświetlarki lub w dzień na szybie okna. Na poszczególnych elementach zaznaczamy wybrane kolory i rodzaje szkła. Następnie wycinamy je. W ten sposób powstają wykrojniki

Ile to kosztuje?

- patyna – 10 zł/250 ml
- plyn lutowniczy – 12 zł/250 ml
- rolka folii – 8-9 zł/30 m
- cyna w drucie – 38 zł/kg
- szkło ornamentowe – 35-45 zł/m²
- szkło opalizowane Spectrum – 150-220 zł/m²

Potrzebne narzędzia:

- lutownica oporowa 80-100 W z posrebrzanym grotem witrażowym – 50-120 zł
- nóż do zarysowywania szkła, szczypce (cegi) do łamania szkła – 40-70 zł
- oselka do szlifowania – 10,60 zł lub
- szlifierka – 550 zł

2 Wycinanie elementów witrażu

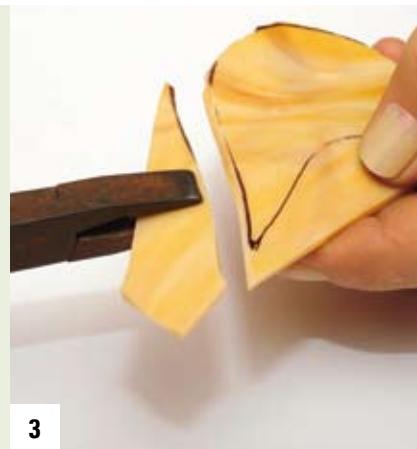
1

▲ Na wybranym szkłe obrysowujemy elementy witrażu od kartonowego wykrojnika (szablonu). Robimy to po gładziej stronie szkła

2

▲ Nożem do cięcia szkła z witrażową końcówką zarysowujemy powierzchnię szkła po narysowanych liniach. Końcówka noża ma utwardzone kółko tnące, które prowadzimy dokładnie po linii. Przy tej czynności usłyszymy delikatny dźwięk zarysowywanego szkła

3

▲ Zbędne kawałki szkła odłamujemy szczypcami (cegi). Ustawiamy je płaską szczęką do góry na linii zarysowania i niezbyt mocno ściskając, odłamujemy do dułu zbędne kawałki. Gdy krzywizna łuku jest duża, robimy to stopniowo, najpierw wycinając i odłamując nieco płytszy łuk

3 Obróbka brzegów

1

▲ Brzegi wyrównujemy na małej witrażowej szlifierce do szkła, której wirujące kółko ściera szybko i dokładnie wyrówna brzegi

► Oszlifowane brzegi owijamy samoprzylepną folią miedzianą, zawsze szerszą o 0,6-1,2 mm od grubości szkła. Folia musi równo wystawać po obu stronach szkła, by można ją było wywinąć na obie powierzchnie. Odpowiednią folię łatwo dobrać, ponieważ jest dostępna w różnej szerokości – od 4,2 do 6,2 mm. Do szkieł przezroczystych używa się folii z czarnym spodem, a do nieprzezroczystych – tańszej, o spodzie miedzianym tak jak wierzch

2

▲ Gdy nie mamy takiej szlifierki, możemy użyć osetki o średniej ścierności, pamiętając, by prowadzić ją równoległe do brzegu (nie z góry na dół). Osetki o różnym kształcie – szersza i węższa – ułatwią szlifowanie wewnątrz luków. Po szlifowaniu dobrze jest ułożyć wszystkie elementy na wzorze

3

4

4 Łączenie elementów

1

▲ Owinięte folią elementy układamy na wzorze. Sprawdzamy w ten sposób, czy do siebie idealnie pasują

2

▲ Miejsca styków wykończonych folią elementów smarujemy płynem lutowniczym. Robimy to bardzo delikatnie pędzelkiem, tak by nic nie poruszyć

3

► Teraz możemy lutować całe brzegi. Rozpuszczamy cynę, наносimy ją grotem tak, aby powstał lekki waleczek, i pozostawiamy do zastygnięcia. Gdy jedna strona jest gotowa, delikatnie odwracamy witraż na drugą i kładziemy na mokrej szmatce. Dzięki temu to, co już zrobiliśmy, nie ulegnie zniszczeniu podczas lutowania drugiej strony. Po złutowaniu całości sprawdzamy, czy wszystko jest równe, i poprawiamy ewentualne przecieki czy deformacje. Folię na brzegach pobielamy cienką warstwą cyny

4

5 Mycie i patynowanie

1

▲ Ułożony płasko witraż myjemy miękką szczoteczką po obu stronach wodą z płynem do naczyń. Pianę spłukujemy czystą wodą

2

▲ Na wszystkie luty наносimy wąską szczoteczką (nadaje się do tego stara szczoteczka do zębów) czarną lub miedzianą patynę, lekko pocierając. Po minucie spłukujemy ją czystą wodą i wycieramy. Zostawiamy na kilka minut do całkowitego wyschnięcia i przecieramy miękką szmatką do połysku. Patynowanie nie jest konieczne, ale praktyczne, bo zapobiega utlenianiu i szarzeniu cyny, dając jednocześnie wyraźniejszy rysunek